

حسابداری رمز ارزها (Cryptocurrencies)

حاضر هیچ استاندارد حسابداری برای توضیح نحوه حسابداری ارزهای دیجیتال وجود ندارد، حسابداران به ناچار باید به استانداردهای حسابداری موجود رجوع کنند. با اندکی تصرف در این مقاله که برگرفته از توصیه‌های انجمن حسابداران

مسائل زیادی وجود دارد که حسابداران ممکن است در عمل با آنها مواجه شوند و در حال حاضر هیچ استاندارد حسابداری برای آنها وجود ندارد. یکی از این نمونه‌ها حسابداری ارزهای دیجیتال است. از همین رو، از آنجایی که در حال

علیرضا زند بابارئسی

استفاده از سایر دارایی‌ها یا خدمات را فراهم می‌کنند یا می‌توانند نشان دهندهٔ منافع مالکیت باشند.

این توکن‌ها متعلق به شخصیتی است که دارای کلیدی است که به آن اجازه می‌دهد یک ورودی جدید در دفتر کل ایجاد کند. دسترسی به دفتر کل، امکان واگذاری مجدد مالکیت رمز را فراهم می‌کند. این توکن‌ها در سیستم اطلاعاتی مالک آنها ذخیره نمی‌شوند، زیرا مالک فقط کلیدهای بلاک‌چین (برخلاف خود توکن) را ذخیره می‌کند. آنها مقادیر خاصی از منابع دیجیتالی را نشان می‌دهند که مالک حق کنترل آنها را دارد و کنترل آنها می‌تواند دوباره به اشخاص ثالث واگذار شود.

چه استانداردهای حسابداری ممکن است برای حسابداری ارزهای دیجیتال استفاده شوند؟

در ابتدا، ممکن است به نظر برسد که ارز دیجیتال باید به‌عنوان نقد یا معادل نقد در نظر گرفته شود زیرا نوعی پول دیجیتال است. با این حال، ارزهای رمزنگاری شده را نمی‌توان معادل وجه نقد همانطور که در IAS 32 و IAS 7 تعریف شده است، در نظر گرفت، زیرا نمی‌توان آنها را به راحتی با هر کالا یا خدماتی مبادله کرد. اگرچه تعداد فزاینده‌ای از نهادها ارزهای دیجیتال را به‌عنوان وسیلهٔ پرداخت می‌پذیرند، ارزهای دیجیتال هنوز به‌طور گسترده به‌عنوان وسیلهٔ مبادله پذیرفته نشده‌اند و الزام قانونی (برخلاف ارزهای پشتیبانی شده به‌وسیلهٔ بانک‌های مرکزی) برای آنها وجود ندارد. نهادهای مختلف ممکن است ارزهای دیجیتال را به‌عنوان یک وسیلهٔ پرداخت بپذیرند اما هیچ الزامی برای انجام این کار وجود ندارد.

قابل اجرا باشد و سپس طرح ساختاری برای پاسخ لازم را فراهم کنند. توصیه می‌شود که این رویکرد برای موارد مشابه در عمل حرفه‌ای هم به کار رود.

رمزارز چیست؟

رمزارز یک توکن دیجیتال نامشهود است که با استفاده از زیرساخت دفتر کل توزیع شده، که اغلب به آن زنجیرهٔ بلوکی می‌گویند، ثبت می‌شود. این توکن‌ها حق استفاده‌های مختلفی را ارائه می‌دهند. به‌عنوان مثال، ارز دیجیتال به‌عنوان یک وسیلهٔ مبادله طراحی شده است. سایر توکن‌های دیجیتال حق

خبرهٔ مجاز انگلستان (ACCA) برای آگاهی دادن به نامزدهای آزمون گزارشگری استراتژیک کسب و کار (Strategic Business Reporting) به‌منظور تشریح چگونگی استفاده از استانداردهای موجود برای حسابداری ارزهای دیجیتال، تدوین شده است.

چه در زمان اجرای واقعی و چه در زمان امتحانات حرفه‌ای، انتظار می‌رود که حسابداران حرفه‌ای در مورد هر سناریو فکر کنند و پاسخ خود را برنامه‌ریزی کنند - یعنی در این مورد، به این فکر کنند که در شرایط موجود چه استاندارد یا استانداردهای حسابداری ممکن است

استاندارد بین‌المللی حسابداری ۷، معادل وجه نقد را به‌عنوان «سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت با نقدشوندگی بالا» تعریف می‌کند که به‌راحتی قابل تبدیل به مقادیر شناخته شده وجه نقد هستند و در معرض خطر ناچیز تغییرات ارزش قرار دارند». لذا ارزش‌های رمزنگاری شده را نمی‌توان به‌عنوان معادل نقد طبقه‌بندی کرد زیرا در معرض نوسانات قابل توجه ارزش هستند. بنابراین، به‌نظر نمی‌رسد که ارزش‌های دیجیتال، نشان دهنده وجه نقد یا معادل نقد باشند که بتوان مطابق

با استاندارد حسابداری ۷ درباره آنها عمل کرد. به‌طور شهودی، ممکن است به‌نظر برسد که ارزش دیجیتال باید به‌عنوان یک دارایی مالی به ارزش منصفانه از طریق سود یا زیان (fair value through profit or loss) مطابق با استاندارد گزارشگری مالی بین‌المللی، ابزارهای مالی (IFRS 9) در نظر گرفته شود. با این حال، به‌نظر نمی‌رسد که تعریف ابزار مالی را برآورده کند، زیرا ماهیت آن را ندارد. دارایی مالی (financial as-

set) نشان دهنده وجه نقد، سود سهام در یک واحد تجاری، یا قراردادی است که حق یا تهنیدی را برای تحویل یا دریافت وجه نقد یا ابزار مالی دیگری ایجاد می‌کند. ارزش دیجیتال یک اوراق بهادار بدهی یا اوراق بهادار سهام نیست (اگرچه یک دارایی دیجیتال می‌تواند به شکل اوراق بهادار سهام باشد) زیرا نشان دهنده منافع مالکیت در یک واحد تجاری نیست. بنابراین، به‌نظر می‌رسد که ارزش دیجیتال نباید به‌عنوان یک دارایی مالی در نظر گرفته شود.

با این حال، به‌نظر می‌رسد که ارزش‌های دیجیتال با تعریف دارایی نامشهود مطابق با استاندارد بین‌المللی حسابداری دارایی‌های نامشهود (IAS 38)، مطابقت دارند. این استاندارد دارایی نامشهود را به‌عنوان یک دارایی غیرپولی قابل شناسایی بدون ماهیت فیزیکی تعریف می‌کند. استاندارد حسابداری ۳۸ بیان می‌کند که یک دارایی در صورتی قابل شناسایی است که قابل تفکیک باشد یا ناشی از حقوق قراردادی یا سایر حقوق قانونی باشد. یک دارایی در صورتی قابل تفکیک است که قابلیت تفکیک از واحد تجاری را داشته باشد و به‌صورت جداگانه یا همراه با یک قرارداد، دارایی یا بدهی قابل شناسایی، فروخته، منتقل، اجاره یا مبادله شود. این همچنین با استاندارد بین‌المللی حسابداری اثرات تغییرات نرخ ارز (IAS 21) مطابقت دارد، که بیان می‌کند ویژگی اساسی یک دارایی غیرپولی، فقدان حق دریافت (یا تعهد به تحویل) تعداد ثابت یا قابل تعیین واحد است.

بنابراین، به‌نظر می‌رسد که رمز ارز با تعریف دارایی نامشهود در استاندارد ۳۸ مطابقت دارد، زیرا می‌تواند از دارنده منفک و به‌صورت جداگانه فروخته

یا منتقل شود و مطابق با استاندارد حسابداری ۲۱، به دارنده، حق دریافت یک تعداد ثابت یا قابل تعیین واحد پول را نمی‌دهد.

دارایی‌های ارز دیجیتال را می‌توان در بورس معامله کرد و بنابراین، واحد تجاری می‌تواند انتظار داشته باشد که جریانی از منافع اقتصادی را دریافت کند. با این حال، ارز دیجیتال در معرض تغییرات عمده در ارزش است لذا ماهیت آن غیرپولی است. ارزش‌های دیجیتال، شکلی از پول دیجیتال هستند و ماهیت فیزیکی ندارند. بنابراین مناسب‌ترین طبقه‌بندی به‌عنوان دارایی نامشهود است.

استاندارد حسابداری ۳۸ اجازه می‌دهد که دارایی‌های نامشهود به بهای تمام شده یا مبلغ تجدید ارزیابی، اندازه‌گیری شوند. با استفاده از مدل بهای تمام شده، دارایی‌های نامشهود در شناسایی اولیه به بهای تمام شده اندازه‌گیری می‌شوند و متعاقباً به بهای تمام شده منهای استهلاک انباشته و زیان‌های کاهش ارزش در هر دوره گزارشگری اندازه‌گیری مجدد می‌شوند. با استفاده از مدل تجدید ارزیابی، دارایی‌های نامشهود در صورتی که بازار فعالی برای آنها وجود داشته باشد، می‌توانند به مبلغ تجدید ارزیابی شده، ثبت شوند. با این حال، ممکن است این مورد برای همه ارزش‌های رمزپایه صادق نباشد. یک مدل اندازه‌گیری یکسان باید برای همه دارایی‌های یک طبقه دارایی خاص استفاده شود. اگر دارایی وجود داشته باشد که با استفاده از مدل تجدید ارزیابی در طبقه‌ای از دارایی‌های اندازه‌گیری شده ولی بازار فعالی برای آنها وجود نداشته باشد، آن دارایی باید با استفاده از مدل بهای تمام شده اندازه‌گیری شود.

استاندارد حسابداری ۳۸ بیان می‌کند که افزایش ارزش دارایی نامشهود باید در صورت سود و زیان جامع شناسایی و در حقوق صاحبان سهام اندوخته شود. با این حال، این اضافه ارزش باید به‌گونه‌ای در صورت سود و زیان شناسایی شود که کاهش ارزش، همان دارایی را که قبلاً در سود یا زیان شناسایی شده است، معکوس کند. زیان تجدید ارزیابی باید در صورت سود یا زیان شناسایی شود. با این حال، کاهش باید ابتدا در صورت سود و زیان جامع به میزان مانده مازاد تجدید ارزیابی نسبت به آن دارایی شناسایی شود. داشتن بازارهای فعال برای دارایی‌های نامشهود غیرمعمول است. با این حال، ارزش‌های دیجیتال اغلب در یک صرافی معامله می‌شوند، بنابراین ممکن است بتوان از مدل تجدید ارزیابی استفاده کرد.

در مواردی که بتوان مدل تجدید ارزیابی را اعمال کرد، استاندارد گزارشگری مالی بین‌المللی، اندازه‌گیری ارزش منصفانه (IFRS 13)، باید برای تعیین ارزش منصفانه، ارز دیجیتال استفاده شود. استاندارد مزبور بازار فعال را تعریف می‌کند و باید

قضاوت برای تعیین اینکه آیا یک بازار فعال برای ارزش‌های دیجیتال خاص وجود دارد یا خیر، اعمال شود. از آنجایی که هم اکنون معاملات روزانه بیت‌کوین وجود دارد، نشان دادن وجود چنین بازاری آسان است. قیمت منصفانه بازار در یک بازار فعال معتبرترین شواهد ارزش منصفانه را ارائه می‌دهد و در صورت وجود، بدون هرگونه تعدیلی برای اندازه‌گیری ارزش منصفانه، استفاده می‌شود. علاوه بر این، واحد تجاری باید مناسب‌ترین بازار اصلی ارزش‌های دیجیتال را تعیین کند.

واحد تجاری همچنین باید ارزیابی کند که عمر مفید ارز دیجیتال محدود یا نامحدود است. عمر مفید نامحدود زمانی است که هیچ محدودیت قابل پیش‌بینی برای دوره‌ای که انتظار می‌رود دارایی در طی آن جریان نقدی خالص برای واحد تجاری ایجاد کند، وجود ندارد. به‌نظر می‌رسد که برای اهداف استاندارد حسابداری بین‌المللی حسابداری ۳۸، ارزش‌های دیجیتال باید دارای عمر نامحدودی در نظر گرفته شوند. یک دارایی نامشهود با عمر مفید نامحدود مستهلک نمی‌شود

اما باید سالانه از نظر کاهش ارزش آزمون شود.

در شرایط خاص و بسته به مدل کسب و کار واحد تجاری، ممکن است مناسب باشد که حسابداری ارزهای رمزنگاری شده را مطابق با استاندارد حسابداری موجودی‌ها (IAS 2) انجام دهیم، زیرا استاندارد مزبور را می‌توان در مورد موجودی‌هایی که ماهیت نامشهود دارند نیز اعمال کرد. استاندارد مزبور موجودی‌ها را به‌عنوان دارایی‌هایی تعریف می‌کند که برای فروش در روال عادی عملیات تجاری یا برای مصرف در فرایند تولید برای چنین فروشی یا در قالب مواد یا لوازم مصرفی در فرایند تولید یا در ارائه خدمات، نگهداری یا تحصیل شده‌اند؛ به‌عنوان مثال، یک واحد تجاری ممکن است ارزهای رمزنگاری شده برای فروش را در دوره عادی کسب و کار نگه دارد و اگر چنین باشد، ارز دیجیتال می‌تواند به‌عنوان موجودی در نظر گرفته شود. به‌طور معمول، این به معنای

شناسایی موجودی‌ها به اقل قیمت تمام شده و خالص ارزش فروش است. با این حال، اگر واحد تجاری به‌عنوان یک معامله‌گر-کارگزار ارزهای رمزنگاری شده عمل کند، استاندارد حسابداری موجودی‌ها (IAS 2) بیان می‌کند که موجودی‌های این واحدهای تجاری باید به ارزش منصفانه منهای هزینه‌های فروش ارزیابی شوند. این نوع موجودی‌ها عمدتاً با هدف فروش در آینده نزدیک و ایجاد سود از نوسانات قیمت، نگهداری می‌شوند. بنابراین، این روش اندازه‌گیری تنها در شرایط بسیار محدودی که مدل کسب و کار فروش ارز دیجیتال در آینده نزدیک با هدف ایجاد سود از نوسانات قیمت است، قابل استفاده است.

از آنجایی که قضاوت و عدم قطعیت زیادی در شناسایی و اندازه‌گیری ارزهای دیجیتال وجود دارد، میزان مناسبی از افشای اطلاعات برای آگاه کردن کاربران در تصمیم‌گیری اقتصادی آنها مورد نیاز است. استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره یک (IAS 1) تحت عنوان ارائه صورت‌های مالی، واحد تجاری را ملزم می‌کند در صورتی که بخشی از قضاوت‌های مدیریت که بیشترین تأثیر را بر مبالغ شناسایی شده برای حسابداری نگهداری دارایی‌ها (در این مورد ارزهای رمزنگاری شده) در آن داشته است افشا کند. علاوه بر این استاندارد حسابداری رویدادهای پس از دوره گزارشگری صورت‌های مالی (IAS10)، واحد تجاری را ملزم به افشای هرگونه رویداد با اهمیت غیر تعدیلی می‌کند. این امر می‌تواند شامل افشای این واقعیت باشد که آیا تغییرات در ارزش منصفانه ارز رمزنگاری شده پس از دوره گزارشگری آنقدر اهمیت دارد که عدم افشای آن بر

تصمیمات اقتصادی استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی تأثیر بگذارد یا خیر؟ بنابراین، حسابداری برای ارزهای دیجیتال به آن سادگی که ممکن است در ابتدا به‌نظر می‌رسید، نباشد. از آنجایی که در حال حاضر هیچ استاندارد وجود ندارد، باید از استانداردهای حسابداری موجود (و شاید حتی چهارچوب نظری گزارشگری مالی) استفاده کرد. داوطلبان SBR باید برای اتخاذ این رویکرد در شرایط امتحانی آماده باشند زیرا به آنها اجازه می‌دهد تا نتیجه‌گیری خود را اثبات کنند که رویکردی است که در عمل مورد انتظار صاحبکاران آنان است.

به‌طور خلاصه و با در نظر گرفتن مطالب پیش‌گفته چنین استنباط می‌شود که رمز ارزها، وجه نقد یا معادل وجه نقد یا دارایی مالی نیستند و طبیعت آنها بیشتر شبیه دارایی‌های نامشهود و موجودی‌های کالا است که در صورت دسترسی به اطلاعات قابل اتکا مرتبط با ارزش منصفانه آنها، باید با مدل تجدید ارزیابی دارایی‌ها در صورت‌های مالی منعکس شوند در غیر این صورت حسابداری آنها به اقل بهای تمام شده یا خالص ارزش بازیافتنی، ضرورت دارد. در هر حال در صورت‌های مالی باید قضاوت‌های مدیریت در ارزشیابی رمز ارزها و نیز تغییرات بعدی مرتبط با ارزش اینگونه دارایی‌ها پس از تاریخ دوره گزارشگری مالی برای درک استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی، به‌طور کامل افشا شود. ■

علیرضا زند باپارثیسی: حسابدار رسمی، عضو انجمن حسابداران خبره ایران